

CILVĒKA DZĪVES GĀJUMS

CILVĒKA UN CILVĒCES VECUMS

1917. gada 29. maijs

Pašreiz situācija nav piemērota svētku apcerei ierastajā veidā; labāk šajā smagajā laikā mēģināsim ar garazinātnes līdzekļiem papētīt mūsdienu notikumu cēloņus. Tāpēc es šodien gribu runāt par kādu īpašu pētījumu rezultātu, aplūkojot cilvēces attīstību pēc Atlantīdas bojāejas līdz mūsdienām no kāda īpaša redzespunkta.

Mēs zinām no dažādiem priekšlasījumiem, kas tikuši sniegti gadu gaitā, ka cilvēces attīstību var salīdzināt ar atsevišķa cilvēka individualitātes attīstību, kaut vai tādēļ, ka abos gadījumos šī attīstība notiek laikā, vismaz tā izskatās. Esmu gadiem ilgi pētījis pēcatlantiskās cilvēces attīstības iekšējos nosacījumus un blakus citām lietām, kas man atklājušās šoziem, nāca arī kas nozīmīgs tieši šajā jautājumā.

Aplūkojot cilvēces attīstības posmus ārēji, var secināt, ka katrs periods atbilst paša cilvēka attīstībai, kas ļauj teikt: cilvēce kopumā attīstās līdzīgi atsevišķam cilvēkam tā dzīves noteiktos posmos. Bet es esmu noskaidrojis, ka tā nebūt nav, un atšķirība ir saistīta ar svarīgiem šī laikmeta noslēpumiem.

Ja ņemsim vērā mums jau zināmās idejas un atgriezīsimies pirmajā pēcatlantiskās kultūras periodā, kuru esam raduši saukt par senindiešu vai pirmindiešu kultūru, tad mums jāvaicā: ar kuru indivīda vecumu var salīdzināt kopējo cilvēces vecumu šajā laikā? Jāsaka, ka garīgie pētījumi atklāj ko visai īpatnēju. Es bieži esmu teicis – cilvēki raduši domāt, ka laikos, kad vietām jau pastāvēja dažas cilvēku kultūras, dvēseles pamatkonstitūcija savā būtībā bijusi tāda pati kā šodien. Bet tas nebūt tā nav. Šāds uzskats rodas tikai tādēļ, ka mūsdienu cilvēks ar materiālistiskās zinātnes līdzekļiem nav spējīgs veidot priekšstatus par to, cik ļoti šajā īsajā laikā dvēseles ir mainījušās un cik ļoti ir mainījusies cilvēka iekšējā dzīve.

Kad mēs lūkojamies sev apkārt, tad varam novērot, ka noteiktā laika periodā katrs cilvēks aug: pirmkārt, veidojas viņa fiziskie orgāni visās to rupjajās un smalkajās formās; cilvēks kļūst ne tikai lielāks, bet pilnveidojas arī viņa iekšējie orgāni. Un mēs redzam, ka līdz noteiktam vecumam cilvēka garīgā un dvēseliskā attīstība ir cieši saistīta ar fiziskā ķermeņa attīstību, abas zināmā mērā norit paralēli. Audzinātājam nav tiesību to neņemt vērā. Bet mēs zinām arī, ka noteiktā vecumā šī intīmā iekšējā saite starp dvēseliski garīgo un fizisko attīstību pārtrūkst. Mēs ievērojam, ka noteiktā vecumā cilvēks sāk uzskatīt sevi par gatavu. Ja mēs cītīgāk pavērosim dzīvi sev apkārt, tad skaidri redzēsim – cilvēki pēc iespējas agrāk grib uzskatīt sevi par gataviem, kam būtībā nekas vairs nav jāmacās. Jūs zināt, ka šodien daudzi uztver to kā lielu apvainojumu, ja viņiem kāds saka, ka savā vecumā viņiem vēl derētu palasīt Gētes

„Ifigēniju” vai Šillera „Tellu”. To jau viņi esot lasījuši skolā. Noteiktā vecumā tādas lietas neviens vairs nelasot! Protams, tas nav vispārējs ieradums, tomēr ļoti izplatīts. Līdzīgas tendences var novērot arī citās dzīves jomās. Tām visām pamatā ir patiesība, ka, sasniedzis noteiktu savas individuālās attīstības punktu, cilvēks fiziski pārstāj augt. Turpmāk viņa garīgi dvēseliskā daļa vairs nav atkarīga no fizisko orgānu augšanas un attīstības, tagad tā var attīstīties brīvi un patstāvīgi; to var novērot. Ja mēs šodien aplūkosim cilvēci, tad atklāsim, ka šis raksturīgais mirklis iestājas noteiktā vecumā; mēs vēl runāsim par to. Katrā ziņā maldīgi būtu domāt, ka tā tas bija arī pirmajā, senindiešu, kultūrā. Īstenībā tas ne mazākajā mērā tā nebija. Protams, arī toreiz cilvēki sasniedza 6, 12, 30, 40, 50 utt. gadu vecumu, taču viņu dzīve ar novecošanu bija saistīta citādāk nekā tagad. Tajos senajos laikos cilvēka dvēsele līdz pat ļoti dziļam vecumam jutās atkarīga no fiziskās miesas – līdz pat posmam no 48 līdz 56 gadiem – līdzīgi kā šodien tā jūtas bērnībā un jaunībā. Iedomājieties, ko tas nozīmē. Tas nozīmē, ka toreiz cilvēka dvēsele bija cieši saistīta ar fiziskā ķermeņa augšanas procesiem līdz 35. gadam, un pēc tam tā gāja līdz ar ķermeņa novecošanas procesam. Dvēsele jutās atkarīga no ķermeņa attīstības. Sākumā fiziskais ķermenis auga un atrisījās, vēlāk tas pamazām sakritās un novīta. Līdz ar ķermeņa novīšanu, ko cilvēks šodien nejūt, jo viņa dvēsele un gars dzīvo diezgan neatkarīgi no tā, tie, kuri sasniedza šo vecumu pirmajā pēcatlantiskajā periodā, sajuta sava universālā gara atbrīvošanos. Kamēr ķermenis atkāpās un viņi joprojām palika atkarīgi no tā, iekšēji viņos uzliesmoja gars. Un tas ilga līdz 56. gadam. Tikai tad cilvēks bija, tā sakot, pieaudzis, pateicoties garīgi dvēseliskai brīvībai no ķermeņa. Toreiz cilvēka garīgi dvēseliskā daļa pavadīja ķermeni novecošanas procesā, kas noteica viņam piemītošās garīgās gaišredzības atliekas. Īpatnēji, ka šāds cilvēka dzīves raksturs dabiskā kārtā izstarojās uz visu kultūru. Tie, kuri bija jauni, pateicoties vispārējiem jēdzieniem, domāšanas un sajūtu ieradumiem, kurus viņi apguva, zināja, ka cienījamu vecumu sasnieguša cilvēka dvēselē uzaust dievišķie noslēpumi. Tādēļ pirmajā pēcatlantiskajā kultūrā veci cilvēki tika turēti godā, tika kopts vecuma kults, par ko mums šodien nav ne mazākā priekšstata. Mēs varam to apjaust, ja pievēršam uzmanību atskaņām, kas mūs sasniegušas no šiem senajiem laikiem. Diez vai pēc visa stāstītā man vēl jāpiemin, ka katrs, kurš toreiz nomira pirms patriarha vecuma sasniegšanas, zināja, ka bez materiālās fiziskās pasaules pastāv vēl citas, kurās augstas garīgi dvēseliskas būtnes ar tiem, kas nomirst agrāk, izpilda citus uzdevumus. Tā katrs, kurš nomira pirms patriarha vecuma, pašsaprotamā kārtā varēja justies visnotaļ apmierināts.

Īpatnēji ir tas, ka pētot šīs lietas, nevar teikt, ka cilvēce kļūst vecāka, bet kopumā, lai cik dīvaini tas arī neskanētu, tā kļūst arvien jaunāka, it kā kāptos atpakaļ. Pēc atlantiskās katastrofas dabiskā attīstība vēl turpinājās līdz 56 gadiem, kā es to jau izklāstīju, tad kādu laiku tā turpinājās līdz 55 gadiem, tālāk līdz 54 utt. Un, kad pirmā pēcatlantiskā kultūra bija noslēgusies, dabiskā attīstība turpinājās tikai līdz 48 gadiem. Tad cilvēks varēja teikt: Nu es esmu atstāts pats savā ziņā, jo ķermenis vairs negādā par manu garīgi dvēselisko attīstību! Šodien šis brīdis iestājas daudz agrāk.

Tagad pāriesim pie otrās, senpersiešu kultūras. Tā atbilst cilvēka vecumam no 48 līdz 42 gadiem. Tas nozīmē, ka cilvēks savā dvēseliski garīgajā attīstībā jūtas atkarīgs no

ķermeņa līdz pat četrdesmit gadiem un, tikai pārsniedzis 42. gadu, sajūt to neatkarību, kas šodien iestājas agrāk. Dvēsele vairs tik ilgi nepiedalās organisma novecošanā, sklerotizācijā, spēku atdošanā, kas savulaik veda cilvēku gara pasaulē un sagādāja viņam garīgas atklāsmes.

Pēc otrās, senpersiešu, kultūras nāca tā, ko mēs saucam par Ēģiptes–Haldejas periodu. Tad visas cilvēces vecums noslīdēja līdz individuālās dzīves vecumam starp 42. un 35. gadu. Tas nozīmē, ka līdz minētajam vecumam attīstības augļi cilvēkam tika doti pašsaprotami un dabiski. Tālāk, dažādos cits citam sekojošos apakšposmos, viņam bija jāpiedzīvo brīva, pavisam patstāvīga, iekšēja attīstība no 42., 40., 38. utt. dzīves gada.

Šī patiesība iegūst īpašu nozīmi ceturtajā, grieķu–latīņu, periodā, kad visa cilvēce attīstījās līdz cilvēka dzīves vecumam starp 35. un 28. gadu. Līdz ar to mēs atrodamies dzīves vidū. Padomājiet, kas šajā laikā notika. Tie, kuri grieķu–latīņu kultūrā attīstījās kā individuāli cilvēki, cilvēces attīstības likumsakarību dēļ piedzīvoja dvēseles un gara neatkarību no organisma augšanas. Laikā, kad sākās cilvēka saraušanās, sklerotizēšanās, dvēsele kļuva brīva no ķermeņa, lai arī tas, protams, ir radikāli teikts. Pirmajā savas dzīves pusē grieķu–latīņu kultūrai piederošs cilvēks attīstījās saskaņā ar vispārcilvēcisko attīstību. Šajā laikā individuālā attīstība tik brīnišķīgi sakrita ar vispārējo attīstību, ka brīdī, kad cilvēka ķermenis sāka atslābt, grieķim no ķermeņa vairs nenāca atklāsmes. Tādēļ grieķis bija pilns ar augšanas, plaukšanas un augšup tiecošiem spēkiem. Bet viņam vairs netika tas, ko pašsaprotami caur ķermeni varēja atklāt tikai lejupejošā attīstība. Tas nozīmē, ka grieķim, ja viņš nebija mistēriju skolnieks un nesaņēma spirituālu audzināšanu, atkrita iespēja dabiskā kārtā ieskatīties gara pasaulē.

Trešā perioda laikā, otrajā dzīves pusē cilvēks spēja, vienkārši pateicoties savai dabai, ieskatīties gara pasaulē. Viņš, piemēram, tiešā ceļā zināja par dvēseles nemirstību. Grieķu–latīņu periodā vēl bija iespēja zināt, ka augšana, attīstība un tapšana ir cauraustas ar dvēselisko elementu, bet apziņa par patstāvīgu dvēseles dzīvi pēc nāves vai pirms fiziskās dzīves, vairs nebija pašsaprotama. Ar to izskaidrojams grieķa uzskats, ko pauž slavenais grieķu dzejnieka teiciens: „Labāk būt ubagam virsējā (Zemes) pasaulē, nekā ķēniņam ēnu valstībā (pēc nāves).” Grieķi zināja, ka virsējo jeb juteklisko pasauli, līdz ar pašu cilvēku, caurauž dvēsele, jo spēja to tieši novērot. Bet gara pasaule viņu redzei nebija sasniedzama. Interesanti, ka dižais grieķu gudrais Aristotelis attīsta savas idejas, tieši vadoties no uzskata, par kuru šeit runājam. Nesen mirušais lielais Aristoteļa pētnieks Francs Brentano pareizi teica: „Aristoteļa ideja par nemirstību uzskata, ka cilvēks, kurš izgājis cauri nāves vārtiem, vairs nav pilnīgs cilvēks.” Kādēļ? Kā jau grieķis, Aristotelis uzskatīja, ka dvēselei pieder arī ķermenis un abi ir nesaraujami saistīti. Tikai grieķu mistēriju adepts, kāds Aristotelis nebija, zināja patiesību par dvēseles nemirstību. Viņš nebija iesvētītais un nevarēja domāt citādi kā: „Ja es nocērtu cilvēkam vienu roku, viņš vairs nav pilnīgs cilvēks, ja es viņam nocērtu abas rokas, vēl jo mazāk. Taču, ja es atņemu tam visu ķermeni, kā to dara nāve, tad viņš patiešām vairs nav pilnīgs cilvēks.” Tie, protams, ir maldi par augstāko patiesību, taču atbilst grieķa domāšanai, kuru Aristotelis attīstīja līdz visaugstākajai tās izpausmei.

Aristotelim caur nāvi izgājusi dvēsele nav pilnīgs cilvēks, jo tam trūkst orgānu, lai komunicētu ar savu apkārtni, lai kāda tā būtu. Tātad Brentano pareizi izskaidro Aristoteļa ideju par nemirstību.

Tagad padomājiet: šajā laikā cilvēce gāja cauri tam, kas atbilst individuālās dzīves vecumam no 35. līdz 28. gadam. Paņemsim šī perioda pirmo trešdaļu, tātad apmēram 33. gadu. Ceturtā pēcatlantiskā kultūra sākās 747. gadā pirms Golgātas mistērijas un beidzās 1413. gadā pēc Golgātas mistērijas. Šis ir laika periods, kurā, ja attīstība turpinātos tāpat kā līdz šim, cilvēce kļūtu arvien jaunāka un savā dvēseliski garīgajā attīstībā pārstātu būt atkarīga no ķermeņa vēl agri pirms dzīves vidus sasniegšanas. Tad paliktu ne tikai ēnveidīgs priekšstats par nemirstību, kāds bija grieķiem, bet pamazām, cilvēcei kļūstot arvien jaunākai – 34, 33, 32 gadus vecai – fiziskā miesa gūtu virsroku pār dvēseli un garu, līdz cilvēks savā individuālajā attīstībā nevarētu vairs pat iztēloties pārvērtējam pasauli. Te nu kļūst saprotams, cik ārkārtīgi nozīmīgi ir tas, ka šī perioda pirmās trešdaļas beigās notika Golgātas mistērija un tieši šajā periodā Kristus Jēzus savā individuālajā dzīvē attīstījās līdz 33. gadam, kas precīzi sakrīt ar cilvēces vispārējo vecumu. Kristus Jēzus auga līdz pat cilvēces vecumam un, pateicoties Golgātas mistērijai, deva iespēju pārlicināties par cilvēka nemirstību neatkarīgi no Zemes pieredzes (gluži garīgi), kas varēja notikt, apaugļojot Jēzus personību ar Kristus garu, tiem savienojoties Jēzus 33 gadu vecumā, proti, tā laika cilvēces vecumā, kad tās pēdējā saikne ar pārvērtējam pasauli draudēja pārtrūkt.

Ja aplūko cilvēka attīstību no šāda redzespunkta, proti, balstoties pavisam citos priekšnosacījumos, un atskārš garazinātniskos pētījumus atklāto dziļo kopsakarību starp Kristus Jēzus vecumu nāves brīdī un visas Zemes cilvēces attīstību, tad tā ir dziļi jo dziļi dvēselē ienākusi atziņa. Es varu iedomāties pavisam maz tādu lietu, kas tik ārkārtīgi dziļi ietekmētu dvēseli kā atziņa par Golgātas mistērijas saistību ar svarīgu cilvēka un cilvēces attīstības likumu. Mēs redzam, ka garazinātne soli pa solim izgaismo mums Golgātas mistēriju. Un mēs nojaušam, ka, rūpīgi attīstot garazinātniskos pētījumus, Golgātas mistērija tiks reiz izgaismota arī no citām pusēm, ko mēs pat ar visdziļāko garazinātne šodien varam saprast tikai mazliet, bet, cilvēcei attīstoties, varēsime saprast arvien vairāk. Man jāsaka, ka savu garazinātnisko pētījumu gaitā es reti esmu piedzīvojis tik saviļņojošus mirkļus kā šī no pelēkām gara dzīlēm uzaususi kopsakarība starp cilvēces 33. gadu 4. kultūras laikmetā un 33. Kristus Jēzus gadu nāves brīdī uz Golgātas.

Ejot tālāk, mēs nonākam mūsu, piektajā, pēcatlantiskā laika periodā, kurā vispārējais cilvēces vecums atbilst individuālajam vecumam starp 28. – 21. gadu. Kad 5. pēcatlantiskā kultūra sākās, vispārējā cilvēces attīstība ļāva cilvēkam garīgi dvēseliskajā attīstībā justies atkarīgam no ķermeņa līdz 28. gadam. Turpmāk dvēselei bija jāklūst patstāvīgai. Jūs redzat, ka šodien mums pilnībā apzināti jātiecas iekšējas spirituālas attīstības ceļā dot dvēselei to, ko tā vairs nesaņem no fiziskā ķermeņa. Šajā laikmetā cilvēkam jāuzņem dvēselē lietas, kuras uztvert viņš var tikai individuāli, kas pārņemtu viņa dvēseli – brīvu un neatkarīgu no ķermeņa spēkiem – un vestu cauri 28., 27., 26. gadam utt. Katrā ziņā šodienas vispārējā audzināšana, lai cik par to nerunātu,

varētu pat teikt „fantazētu”, cilvēkam nedod vairāk, kā cilvēce var dot pati no sevis. Tagad, mūsu laikā (20. gadsimta sākumā), cilvēce atrodas 27 gadu vecumā. Vēlāk tā kļūs 26, 25 gadus veca, un brīdī, kad noslēgsies 5. pēcatlantiskā kultūra, tā būs sasniegusi 21 gadu. Tagad jūs saprotat, kādēļ ir nepieciešama garazinātne – tā piedāvā dvēselei to, kas nenāk no ķermeņa attīstības, tā grib atbalstīt dvēseles brīvo, patstāvīgo attīstību. Pretējā gadījumā cilvēki, kuru attīstība paliek atkarīga tikai no jutekliskās pasaules un tās vēstures, mūsu laikmetā nevar kļūt vecāki par 27 gadiem, kaut ārēji viņi nodzīvo pat 100 gadus. Tas nozīmē, ka idejas, kuras viņi radīs atbilstoši savai iekšējai konstitūcijai, atbildīs 27 gadu vecumam.

Esmu vērojis daudzas mūsu laikmeta personības, kuras ietekmē sabiedrisko dzīvi, darbojoties dažādās kultūras nozarēs. Šajā pētījumu jomā es nūdien neesmu meklējis vieglus ceļus. Esmu mēģinājis noskaidrot vienas vai otras šodien dzīvē vērojamas parādības būtību un secinājis, ka tās veido cilvēki, kuri sabiedriskajā dzīvē rīkojas tā, kā es jums stāstīju iepriekšējos apcerējumos. Šādu cilvēku pamatnoskaņojums un piedāvātās idejas, lai cik veci viņi būtu, atbilst vecumam līdz 27 gadiem. Es saku patiesību, tas nav mans īpašs noskaņojums vai sarūgtinājums, jo studijas, kuras ir šo pētījumu pamatā, sniedzas laikā tālu pirms šodienas kara – par to var pārliecināties, pārļausot iepriekšējo lekciju ciklus. Man, piemēram, ir atklājies, ka viena personība, kura savā dvēseles konfigurācijā nav vecāka par 27 gadiem, lai arī gados daudz vecāka, darbojas sabiedriskajā dzīvē kā viscaur reprezentatīva personība – ir arī daudz citu, par kurām mēs tagad nerunāsim. Aplūkosim attālāku piemēru; visai raksturīga personība, kura mūsu laikā daudz ko ietekmējusi, ir Ziemeļamerikas savienības prezidents *Wudrow Wilson*. Esmu pamatīgi centies izstudēt šī vīra dvēseles konstitūciju, jo viņš ir liela autoritāte tiem, kas neko nav pievienojuši savai dabiskajai attīstībai. Viņš ir autoritāte cilvēkiem, kuri mūsu laikā nekļūst vecāki par vispārējo cilvēces vecumu, t.i., par 27 gadiem. Viņi maldās, uzskatot, ka ir sasnieguši 30, 40 vai 50 gadu vecumu, jo īstenībā viņu dvēseles attīstības līmenis nesniedzas pāri 27 gadiem. Kāds mūsu kustības draugs, kurš bija noklausījies manu lekciju par šo tēmu Minhenē, teica, ka, apdomājot dažādo mūsdienu parādību cēloņus, no kurām arī viņam nācies ne mazums ciest, šis mūsdienu īpatnību skaidrojums bijis kā gaismas stars, kas palīdzējis daudz ko saprast. Abstrakti ideāli, to jaunatnīgums, abstraktas runas par brīvības idejām, kamēr paši sludinātāji kalpo vien savas baudkāres apmierināšanai un tic, ka izpilda kādu pasaules misiju, – tas ir tik raksturīgi tieši Vudrovam Vilsonam! Šis fakts izskaidro, kādēļ viņa idejas ir absolūti nepraktiskas, kādēļ tās nevar būt radošas, lai iekļautos īstenībā un paveiktu ko reālu; kādēļ cilvēki spēj tvert tikai tās idejas, kas viņiem patīk un ir saprotamas tikai vispārējai cilvēces masai, kura grib dzirdēt idejas atbilstoši vecumam līdz 27 gadiem. Šis ir ideju raksturojums, kuras Vudrovs Vilsons ir palaidis pasaulē. Viņa idejas ir tik nepraktiskas, ka, piemēram, t.s. „miera ideja”, kuru viņš pasludināja, izraisīja karu viņa paša zemē. Šīs lietas ir cieši saistītas, bet to izskaidrojums slēpjas faktos, kurus es nūpat jums nosaucu.

Tiesa gan, dziļākas patiesības nav diez cik patīkami dzirdēt. Tādēļ jau arī patiesības, kuras tiek iegūtas no garazinātnes pētījumiem, ir tik maz iemīļotas. Ne savā apziņā, bet tieši zemapziņā cilvēki nojauš, ka šīs idejas nenesīs viņiem neko patīkamu, neglaimos

viņu pašvērtības sajūtai. Tādēļ viņiem ir bail no tām. Tās ir neapzinātas, zemapziņā mītošas bailes, kuras darbojas tik spēcīgi, ka neļauj idejai nonākt apziņā, toties izraisa naidu un antipātiju pret šīm patiesībām, kas tad arī liek sevi manīt. Šodien antipātiju pret garazinātņi pauž neapzināts naidis, bet, pirmkārt, neapzinātas bailes no idejām, kuras tiešām nav viegli sagremojamas, kā, teiksim, tās „dižās idejas”, kuras šodien bauda cilvēku mīlestību – piemēram, lozungs: „Labāko cilvēku labākajā vietā!” utml. Lai dotos pretī nākotnei, vajadzīgas konkrētas idejas, konkrēti ideāli, kuri spētu veidot īstenību – esmu runājis par to no dažādiem redzespunktiem, bet tos var iegūt tikai no reālām zināšanām par cilvēces esamības un attīstības noteikumiem. Cilvēces attīstībā nevar ienākt svētība (atvесеļošanās), kamēr cilvēki nepamatos savu ideālismu ar konkrētiem garazinātņisko pētījumu rezultātiem. Šodienas patvaļīgi izvirzītie ideāli neiederas īstenībā.

Iedomājieties, kāda situācija būtu sestajā laikmetā, kas nomainīs mūsējo, un kā būtu, ja gara pasaules avoti nesavienotos ar brīvu, neatkarīgu, patstāvīgu cilvēka dvēseli. Tad cilvēces attīstība atradīsies vecumā, kas atbilst individuālajam vecumam no 21. līdz 14. gadam. Ja līdz tam netiks rosināta individuālā attīstība, cilvēki varēs dzīvot līdz 30, 40, 50 gadiem, bet viņu dzīves briedums nesniegsies tālāk par 17, 16, 15 gadiem. Tā ir cilvēces attīstības lielā ideja – jo tālāk Zeme attīstās, jo vairāk cilvēces progress tiek ielikts pašu cilvēku rokās. Un kas sekos, ja tā netiks ņemta vērā? *Dementia praecox* epidēmija! Tas rāda, cik svarīgi ir ieskatīties esamības pamatos un apzināties to, kas cilvēcei draud, ja tā turpinās bezdomīgi ļauties destruktīviem impulsiem. Šodien var novērot daudz drosmes dažādos ārējos darbos, ko nevar nenovērtēt, bet tālākās attīstības gaitā cilvēkiem būs nepieciešama arī dvēseles drosme, kas ļaus viņiem ieskatīties acīs patiesībai, kas sākumā šķiet nepatīkama, neērta, jo cilvēki mīl komfortu un to, kas viņiem ir pieņemams bez īpašām pūlēm, kas viņus, tā sakot, „pacilā”. Tiek pieprasītas patīkamas patiesības; tas ir ļoti raksturīgi mūsdienās. Tikko kāds sāk runāt par nepatīkamām, bet nepieciešamām patiesībām, viņu nemīl, uzskata, ka viņš moka cilvēkus, nevis pacilā. Un tomēr vērtīgāka ir patiesība nevis vārdi, kuri mutē kūst kā sviests un kurus var paņemt līdzī kā atspirdzinošu dzērienu. Gandarījums rodas patiesības augstumos, kuru mēs smeļamies atziņās par patieso dzīvi un tās vajadzībām, nevis viegla komforta kārē.

To es šodien gribēju pateikt mūsu laika izpratnes labā.

ⁱ Agrīnais vājprāts, smadzeņu atmiekšķēšanās.